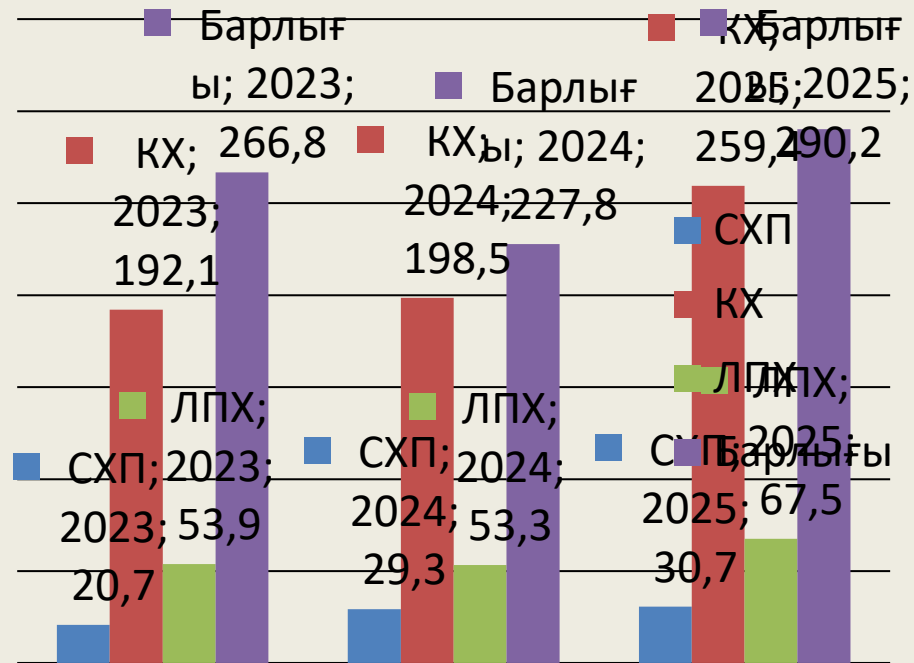
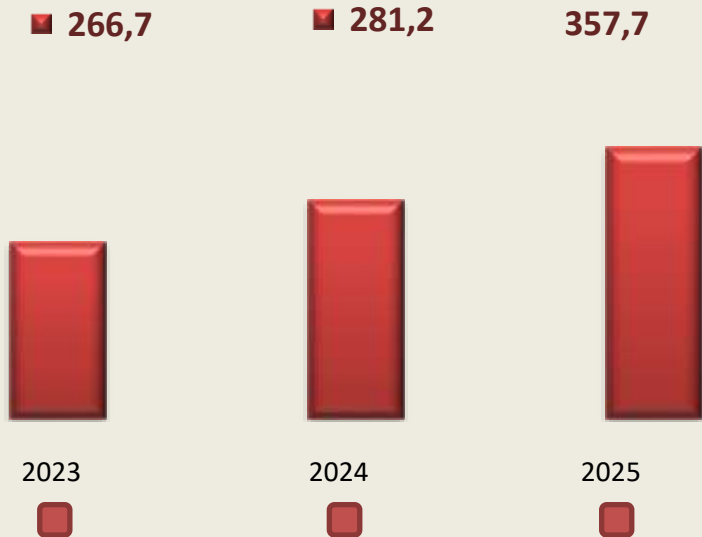

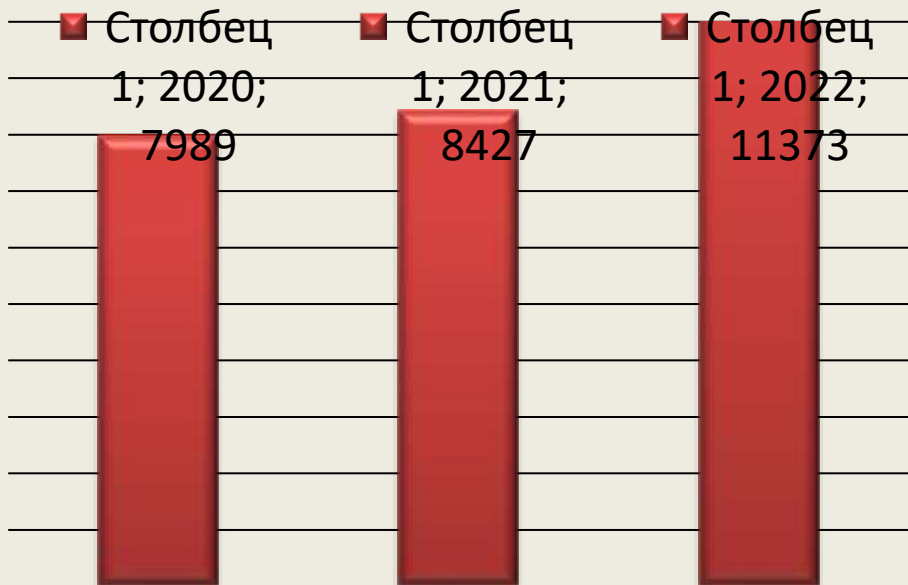
**2025-2030 жылдарға арналған Ақтөбе
облысының
өнімді жылқы шаруашылығын дамыту
тұжырымдасы**

**К О Н Ц Е П Ц И Я
развития продуктивного
коневодства
Актыубинской области
на 2025–2030 годы**

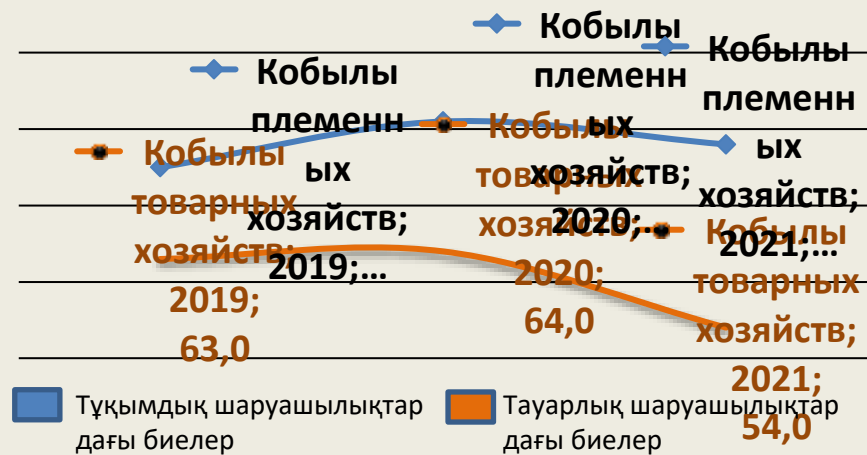
Облыс бойынша жылқы саны, мың бас.

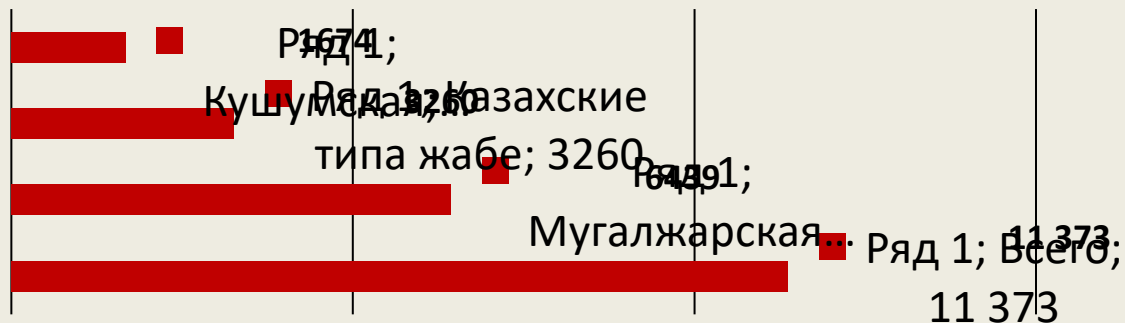
Тұқымдық жылқы басы, бас

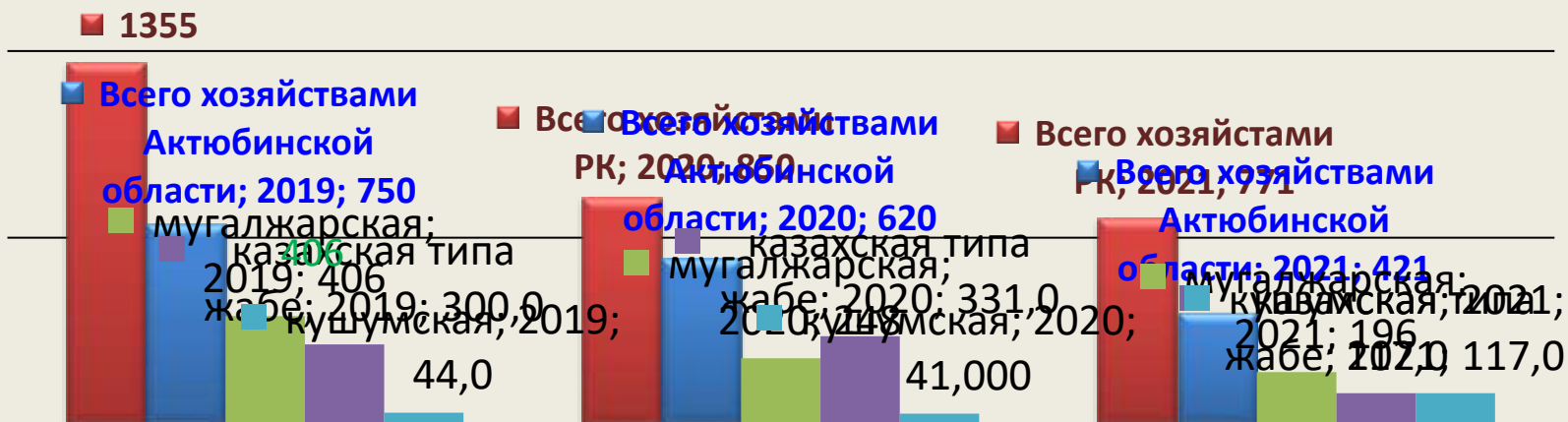
100 биеге шаққандағы, құлын шығымы, бас.

Тұқымдар бойынша асыл тұқымды жылқылардың саны, бас..

Ақтөбе облысы шаруашылықтарының жергілікті тұқымды жылқылардың тұқымдық жас малын өткізуі

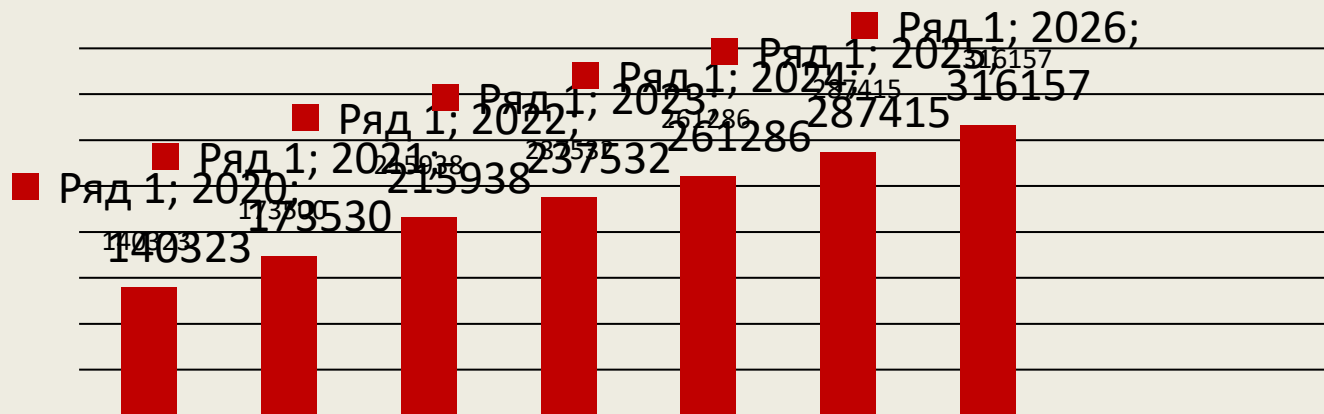

- Всего хозяйствами РК
- мугалжарская
- кушумская
- Всего хозяйствами Актыбинской области
- казахская типа жабе

Ақтөбе облысы бойынша өнімділік бағыты бойынша жылқы саны

	Шаруашылықтардың барлық санаттары			оның ішінде в том числе								
				ауыл шаруашылығы кәсіпорындары			дара кәсіпкерлер және шаруа немесе фермер қожалықтары			жұртшылық шаруашылықтары		
	2025 жыл	2024 жыл	2025 жыл 2024 жылға %	2025 жыл	2024 жыл	2025 жыл 2024 жылға %	2025 жыл	2024 жыл	2025 жыл 2024 жылға %	2025 жыл	2024 жыл	2025 жыл 2024 жылға %
Ақтөбе облысы	361 898	283 190	127,8	30 991	27 244	113,8	260 751	200 155	130,3	70 156	55 791	125,7
Ақтөбе қ.э.	9 300	6 436	144,5	2 522	2 122	118,9	2 630	2 313	113,7	4 148	2 001	207,3
Алға	21 011	18 459	113,8	2 095	1 378	152,0	16 195	14 648	110,6	2 721	2 433	111,8
Әйтеке би	35 218	32 258	109,2	4 800	4 716	101,8	25 783	22 664	113,8	4 635	4 878	95,0
Байғанин	40 121	31 496	127,4	1 499	721	207,9	25 282	21 325	118,6	13 340	9 450	141,2
Қарғалы	3 557	4 145	85,8	674	639	105,5	1 752	2 117	82,8	1 131	1 389	81,4
Қобда	29 901	29 441	101,6	3 848	3 983	96,6	22 882	21 370	107,1	3 171	4 088	77,6
Мәртөк	8 176	7 068	115,7	166	232	71,6	5 913	5 216	113,4	2 097	1 620	129,4
Мұғалжар	46 393	38 448	120,7	2 736	2 579	106,1	37 398	29 533	126,6	6 259	6 336	98,8
Ойыл	20 004	18 136	110,3	1 430	1 335	107,1	13 800	11 490	120,1	4 774	5 311	89,9
Темір	24 945	17 706	140,9	317	268	118,3	20 891	14 993	139,3	3 737	2 445	152,8
Хромтау	23 057	15 087	152,8	3 508	3 299	106,3	14 825	9 250	160,3	4 724	2 538	186,1
Шалқар	74 204	51 473	144,2	2 774	1 348	205,8	56 380	38 439	146,7	15 050	11 686	128,8
Ырғыз	26 011	13 037	199,5	4 622	4 624	100,0	17 020	6 797	250,4	4 369	1 616	270,4

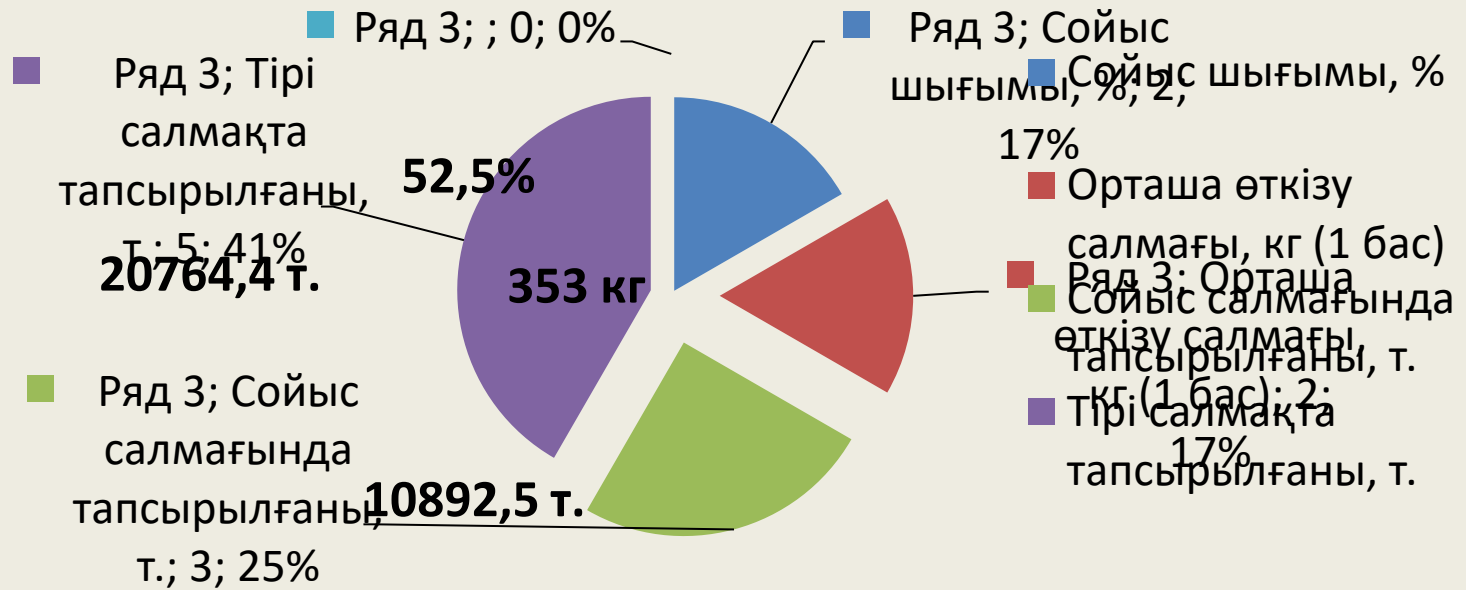
2022–2026 жылдарға болжанған жылқы саны, мың бас

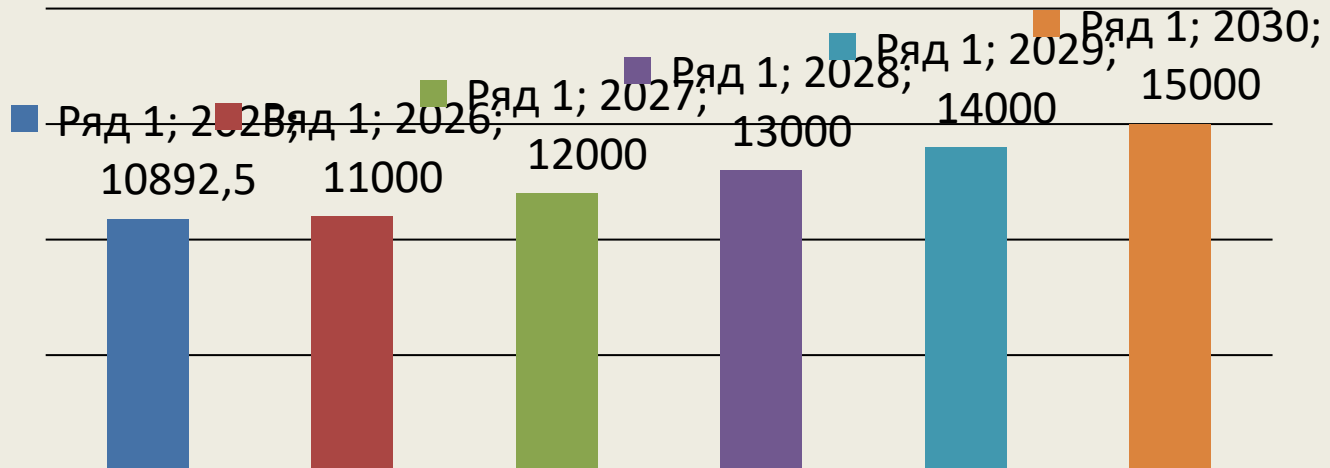
Болжанған орташа тапсыру салмағы, 1 жылқыға, кг

Ақтөбе облысы бойынша 2025 жылғы жылқы еті өндірісінің көрсеткіштері

Болжанған жылқы еті өндірісі, тонна

Ішкі орта

Мықты жақтары

- Жылқы еті мен бие сүтіне сұраныс;
- Қазақстандық жылқы еті мен бие сүтінің шетел нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігі;
- Тиімді географиялық орналасу
- дәнді дақылдар егуге арналған жерлер мен жайылымдық алқаптардың болуы;
- еңбек ресурстарының болуы;
- ет өңдеу өнеркәсібінің болуы.

Әлсіз жақтары

- өндірістің техника-технологиялық үдерістерін инновациялық дамыту қарқынының төмендігі;
- слабое техническое оснащение, низкая производительность труда;
- низкая продуктивность животных на в товарных хозяйствах;
- мелкотоварность производства;
- неконкурентоспособная закупочная цена перерабатывающих предприятий на сдаваемую продукцию;
- необходимость переподготовки и повышения квалификации кадров;
- неравномерность поступления сырья на мясокомбинаты;
- недостаточный уровень ветеринарного обеспечения по диагностике и специфической профилактики патологий животных в республиканском масштабе.
- - высокий риск возникновения и распространения различных патологий среди животных;
- отсутствие мероприятий по брендированию. продукции.
- Отсутствие субсидирования селекционно-племенной работы в продуктивном коневодстве

Сыртқы среда

Мүмкіндіктері

- формируются новые тенденции мировой аграрной экономики и демографии;
- поддержка в рамках концепции «Концепции развития агропромышленного комплекса Республики Казахстан на 2021 – 2030 годы
- привлечение инвестиций с вложением средств на приобретение с.-х. техники и скота, развитие лизинговых форм в инвестиционном процессе.;
- возможности экспорта продукции коневодства;
- дальнейшее развитие сети переработки мясной продукции;
- повышение эффективности производства на основе новейших достижений науки, применения современных методов управления;
- обеспечение занятости населения (1 раб. место в животноводстве – это 4,5 мест в др. отраслях), повышение доходов и развитие социальной инфраструктуры на селе;
- возможности переподготовки и повышения квалификации кадров;
- возможности трансформации ЛПХ в полноценные бизнесы на основе инфраструктуры планируемого кластера.

Қауіпі

- сокращение поголовья скота (ухудшение климатических условий, болезни животных);
- высокая вероятность завоза остроинфекционных болезней из приграничных стран;

Мәселелерді шешу жолдары

I. Өнімді бағыттағы жылқы санын көбейту:

- ❖ Табынды кеңейтілген ұдайы өндіру арқылы (100 биеге 75 құлын; жас малдың шаруашылыққа шығуы тиісінше 90%)

II. Асыл тұқымды малдың үлес салмағын арттыру:

- ❖ Асыл тұқымды етті жылқы шаруашылығын дамытуға мемлекеттік қаржылай қолдау көрсету арқылы 7,0 %-ға дейін (селекциялық-асыл тұқымдық жұмысты субсидиялау, жеңілдетілген несиелеу, лизинг).
  - ❖ Жылқы шаруашылықтарына селекциялық жетістіктер мен технологияларды өндіріске ғылыми-практикалық тұрғыда енгізу үшін қаражат бөлу.
- Тұрақты әрі тиімді етті және сүтті бағыттағы жылқы шаруашылығын дамыту үшін келесілерді жүзеге асыру қажет:
- ❖ 1. Жергілікті етті және сүтті бағыттағы жылқы тұқымдарын одан әрі дамыту жануарлардың санын көбейту және өнімділігін арттыру есебінен жүзеге асырылуы тиіс.
  - ❖ 2. Жергілікті табындық жылқы тұқымдарының асыл тұқымдық және өнімділік қасиеттерін жетілдіру үшін мұғалжар, көшім тұқымдары мен «жабы» типті қазақ жылқыларының жоғары өнімді айғырларының генетикалық әлеуетін қарқынды пайдалану қажет.
  - ❖ 3. Етті және сүтті бағыттағы қолда бар жергілікті жылқы тұқымдарының генофондын қазіргі заманғы генетика мен биотехнология жетістіктерін пайдалану негізінде сақтау.
  - ❖ 4. Жылқылардың сапасын арттырудағы негізгі рөл асыл тұқымды жоғары өнімді мал басы бар ауылшаруашылық құрылымдарына тиесілі болуы тиіс. Бұл шаруашылықтарда аталық іздер, аналық тұқымдар мен ұялар бойынша өсіру әдісін қолданып, мақсатты іріктеу мен таңдау жүргізу, жас малды мәдени-табындық ұстау тәсілінің элементтерін енгізе отырып өсіру қажет. Бұл жылқыларда пайдалы тұқым қуалаушылық қасиеттерінің дамуына және бекінуіне мүмкіндік береді.
  - ❖ 5. Ет-сүт бағытындағы жергілікті жылқы тұқымдарымен тереңдетілген селекциялық-асыл тұқымдық жұмыстар жүргізу. Өнімді жылқы шаруашылығы жүйесінде міндетті буын ретінде жылқы фермаларында жылқылардың жеке зоотехникалық есебін ұйымдастыруды, ал асыл тұқымды табындарда селекциялық жұмыстың толық кешенін – бонитировка, жұп таңдау, жас малдың өсуі мен дамуын бақылау, селекциялық-асыл тұқымдық жұмыстың перспективалық жоспарларын жасауды енгізу қажет.б.
  - ❖ 6. Әсіресе етті және сүтті бағыттағы жергілікті тұқымдардың жоғары өнімді айғыр-бас жылқыларымен табындарды жасақтауға ерекше көңіл бөлу қажет.

- ❖ 7. Жергілікті қазақ жылқыларының ет өнімділігін арттыру үшін көшім тұқымды айғырлармен өндірістік будандастыруды және мұғалжар тұқымды айғырлармен кіріспе (жақсартушы) будандастыруды қолдану, сондай-ақ жоғары ет өнімділігі мен жыл бойғы жайылымдық-тебіндеу жағдайына жақсы бейімділігі бар I ұрпақ будандарын қалыптастыру.
- ❖ 8. Етті және сүтті бағыттағы жергілікті тұқымдардың асыл тұқымды төлдерін өсіріп, племяға өткізгені үшін шаруашылықтарды ынталандыру мақсатында:
  - асыл тұқымға өткізілетін төлді субсидиялау.
  - аналық мал басымен селекциялық және асыл тұқымдық жұмыстарды жүргізуді субсидиялау.
- ❖ 9. Жыл сайын 100 биеге шаққанда 86–90 құлын алуға және жылқы басының сақталуын 97–98 % деңгейінде қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін ғылыми негізделген технологияны енгізу.
- ❖ 10. Етті жылқы шаруашылығында өндірісті интенсификациялау жолдары бір басқа шаққандағы тауарлық еттің шығуын арттыруға негізделуі тиіс:
  - табын құрылымында биелердің үлесін 60%-ға дейін арттыру;
  - ет бағытындағы жылқыларды союды оларды жайып семірткеннен және бордақылағаннан кейін жүргізу;
- ❖ Жас малды етке өткізуге ең тиімді жасты анықтау кезінде ет сапасы 6, 18, 30 және 42 айлық күзгі соғым кезіндегі жас малда жақсы болатынын ескеру қажет. Алайда біздің есептеулер бойынша ең тиімдісі – жас малды 30 айлық жасында өткізу. Жас малды 2,5 жастан 3,5 жасқа дейін ұстап тұру шығындары бұл аралықтағы еттің қосымша өсуімен ақталмайды. Сонымен қатар жас малды 3,5 жасқа дейін ұстап тұру табын құрылымындағы биелердің үлесін азайтады (30%-дан төмен).
- ❖ Жекелеген шаруашылықтарда биелердің үлесін 60% және одан да жоғары көтеру үшін 6 айлық құлындарды етке өткізу орынды (бұл, әсіресе, биелерді құлындарымен бірге қыстату қиын болған жағдайда жасалуы қажет). Мұндай жағдайда табынның ұдайы өндіру мүмкіндігі артады, бір жылқыға шаққандағы ет өндіру 11–12%-ға өседі, жылқы етін тапсырудың рентабельділігі 12%-ға жоғарылайды.
- ❖ 11. Сүтті жылқы шаруашылығын дамытуды ірі механикаландырылған фермалар ұйымдастыру арқылы жүзеге асырған жөн. Олар маусымдық (мамырдан қыркүйекке дейін қымыз өндіретін) және жыл бойы жұмыс істейтін болып құрылуы мүмкін. Қымыз фермаларын қалаларға, өнеркәсіптік орталықтарға және санаторийлерге жақын жерде ұйымдастыру орынды.
- ❖ Сүтті жылқы шаруашылығының тиімділігін арттыру мақсатында 100 және одан да көп сауын биесі бар фермалар құру қажет.
- ❖ 12. Қиын қыстауларға арнап жыл сайын әр жылқыға 10–12 центнер есебімен сапалы шөптің кепілді қорын дайындау қажет. Мұндай шөп қоры көп емес, бірақ қолайлы қыстарда ауыспалы қор жинақтау арқылы оны арттыруға болады. Тек табынға қатаң бекітілген көпжылдық шөп қоры ғана жұт жылында апаттан сақтануға мүмкіндік береді.
- ❖ 13. Етті және сүтті бағыттағы жылқы шаруашылығын дамыту үшін бұл ресурстарды ұтымды басқаруға мүмкіндік беретін ғылым мен өндірістің үйлестірілген іс-қимыл жүйесін құру қажет.

Мақсатты индикаторлар

2026 жылға дейін өнімді бағыттағы жылқылардың санын 215,9 мың бастан 316,1 мың басқа дейін арттыру

2026 жылға дейін етке өткізілетін жылқылардың тірі салмағын 353 кг-нан 380 кг-ға дейін арттыру

2026 жылға дейін жылқы етін өндіру көлемін 10,8 мың тоннадан 15,0 мың тоннаға дейін жеткізу (сойыс салмағында)